

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Sacramentis in genere, de Baptismo, de Confirmatione, de
Eucharistia, de Pœnitentia, de Extrema-Vnctione, de Ordine & de
Matrimonio

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. III. Solvuntur objectiones,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77185)

consensu ipsorum conjugum, posse tale vinculum efficere. Hac ergo ratione prætermisā,

7 Probatum conclusio hoc discursu: Ideo consensus viri & feminae requiritur ad vinculum matrimonij, quia in quolibet matrimonio vir transfert dominium sui corporis in potestatem feminae, & femina dominium sui corporis in potestatem viri. Sed Deus, non expectato conjugum consensu, potest dominium corporis feminae transferre in potestatem viri, & e converso, cum sit absolutus dominus humani corporis & totius hominis, & majorem habeat potestatem in corpora conjugum, quam habeant ipsi conjuges; sicuti potest res alias transferre de uno in alium, sine dominorum consensu, ut bona Aegyptiorum ad Israelitas. Ergo Deus de potentia absoluta potest vinculum matrimonij absque viri & feminae consensu efficere. Præsertim, cum possit facillime eos quos suā voluntate conjunxit, ad amorem mutuum excitare, & ad pacem atque concordiam perpetuam, multo majorem, quam si propriā voluntate contraxissent. Unde Sanchez non loquitur consequenter ad sua principia, cum disp. 26. num. 2. ait, Deum posse dare viro potestatem in corpus feminae, & e converso, absque illorum consensu; quia Deus habet maius dominium in conjugum corpus quam ipsimet. Cum ergo possint ipsi, eo quod sunt domini proprii corporis, dominium illud transferre; a fortiori poterit Deus.

8 Quod si queras, an Deus aliquando hoc fecerit; Respondet Victoria supra citatus, hoc fecisse in matrimonio Adami & Evæ, nec non in conjugio Oseæ & mulieris fornicariæ; idque quia Scriptura non commemorat, eos in matrimonium consensisse.

Verum, quamvis valde probabile sit, id in matrimonio Oseæ contigisse, ut indicat S. Thomas 1. 2. quæst. 100. art. 8. ad 2. ubi ait quod Oseas accedens ad uxorem fornicariam, vel mulierem adulteram, non est mæchatus, nec fornicatus, quia accessit ad eam quæ sua erat secundum mandatum Dei, qui est author institutionis matrimonij; non est tamen credibile, quod Deus eā autoritate & supremā potestate quam habet in humana corpora, ipsosque homines, in matrimonio illo quod aliorum exemplar & norma futurum erat, scilicet in matrimonio primorum parentum, usus fuerit, sed ad suavem Dei providentiam spectat, quod tale matrimonium, mutuo Adami & Evæ consensu factum fuerit. Adde quod, si dispensatio Verbi cum humanitate, non est facta sine consensu Beatæ Virginis, multo minus dispensatio primorum parentum, absque mutuo eorum consensu, quandoquidem ista erat onerosa, non verò illa.

9 Dico secundò, nullam potestatem humanam, Civilem, vel Ecclesiasticam, posse efficere vinculum matrimonij, sine consensu conjugum.

Hanc conclusionem probant aliqui ex eo quod si posset Respublica aliqua humana causare vinculum matrimonij, sine consensu partium, posset & eadem autoritate ipsum dissolvere, contra illud Matth. 19. Quod Deus conjunxit, homo non separet. At hæc ratio non urget, facile enim responderi posset, quod sicut ipsi conjuges habent potestatem ad causandum mutuo consensu vinculum matrimonij, sed non ad illud dissolvendum; ita Respublica humana, Civilis, vel Ecclesiastica, potest sine consensu partium, conjugali vinculo virum & feminam coniungere, quamvis postea tale vinculum dissolvere nequeat, eo quod

A illud sit jure divino, & Christi institutione iudiciale.

Alij probant, ex eo quod nulla Respublica potest conferre jus strictæ iustitiæ in corpus alterius ad actum generationis. Verum cum possit Respublica conferre jus unum supra libertatem alterius, constituendo unum servum, alterum dominum, cur non poterit jus corporis unius transferre in alterum, & vice versâ, subindeque eos matrimonio copulare? His ergo rationibus premismissis, vel in sua probabilitate relictis.

Probatum conclusio hoc discursu: Vinculum matrimonij licet non dicat essentialiter autum animorum conjunctionem per mutuum conjugum amorem, ut patet in his qui divortio disjuncti sunt, illam tamen conaturaliter exigit, unde solus ille potest efficere vinculum conjugale, qui mutuum amorem & obsequium inter conjuges necessarium ad proles educationem potest in eorum cordibus excitare & causare. At nulla Respublica civilis & Ecclesiastica, potest mutuum illum amorem excitare & causare in cordibus hominum, sed solus Deus; cum ille solus habeat dominium in voluntates hominum, & omnipotentissimam inclinandum eorum quocunque voluerit potestatem, ut loquitur Augustinus: Ergo nulla Respublica, nec ullus Princeps secularis, vel Ecclesiasticus, potest sine consensu conjugum, efficere vinculum conjugale.

Confirmatur: Si daretur talis potestas in aliquo Principe vel Republica, esset in destructionem boni communis, per quæ enim talia matrimonia inter invitos & repugnantes facta essent causa adulteriorum, homicidiorum, divortiorum, & continuarum rixarum ac dissensionum, quæ ex defectu mutui amoris, & spontanea conjunctionis, perpetuo inter conjuges vigerent. Sed nulla potest dari potestas humana, quæ verget in destructionem boni communis; nam omnis humana potestas est propter bonum commune aut immediate collata a Deo, vel sponte translata in Principem a populo, qui non præsumitur transferre potestatem in Principem, quæ ipsorum communi bono adversetur, nec Deus eam concedere: Ergo nulla potestatem humanam, vinculum matrimonij, absque mutuo conjugum consensu, induci potest.

§. III.

Solvuntur objectiones.

Obijcies primò contra primam conclusionem: Matrimonium sumptum pro vinculo essentialiter vinculum mutui amoris: Sed vinculum mutui amoris sine consensu esse non potest. Ergo nec vinculum matrimonij.

E Confirmatur: Matrimonium non est sola corporum, sed etiam animorum conjunctio: Sed animorum conjunctio sine consensu fieri nequit. Ergo nec matrimonium.

Ad objectionem respondeo, negando Majorem, matrimonium enim sumptum pro vinculo non consistit essentialiter in amore mutuo, per animorum & operum conjunctionem; sed in dominio utriusque conjugis in corpus alterius, in ordine ad copulam, mutuaque utriusque ad alterum obligatione & subjectione, vel potius in relatione inter conjuges, ex tali dominio & obligatione resultant, ut dicitur 1. 2. declaramus unde de essentia vinculi conjugalis non est consensus, sed hic tantum est causa illius efficiens.

ut ait Florentinum in decreto Eugenij supra citato: Deus autem, cum sit supremus & absolutus corporum nostrorum dominus, nobis in seipsis & invicem, eorum dominium in alium potest transferre, subindeque matrimonij vinculum sine consensu conjugum reperiri.

Ad confirmationem, nego etiam Majorem, matrimonium enim in facto esse, non includit essentialiter mutuum animorum conjunctionem, cum illud perseveret in iis qui divortio disjuncti sunt.

15 Objicies secundò: Ita proportionaliter se habet vinculum matrimonij in ordine ad conjugatos, sicut vinculum voti solennis in ordine ad Religiosos: Sed istud sine voventis consensu nequit existere: Ergo nec illud absque viri & femine consensu.

16 Respondeo, datà Majori negando Minorem; quamvis enim votum solenne consistens essentialiter in promissione & traditione ipsiusmet Religiosi seipsum liberè donantis, non possit esse sine ipsius voventis consensu, secus tamen vinculum & obligatio sive subiectio ad Religionem, orta ex voto: Deus enim, p̄o supremo dominio quod habet in Religiosum, potest per se solus non minus illum subicere Religioni, quam ipsimet per votum proprium.

17 Objicies tertio: De potentia Dei absoluta nequit dari relatio absque fundamento: Sed vinculum matrimonij est formaliter quædam relatio inter conjuges, cujus fundamentum est mutuum contrahentium consensus: Ergo matrimonij vinculum absque mutuo conjugum consensu nequit existere.

18 Respondeo mutuum contrahentium consensus, non esse solum & unicum fundamentum istius relationis, loquendo de potentia absoluta: potest enim, de absoluta Dei potentia, dari aliud fundamentum sive ratio fundandi talem relationem, nimirum voluntas divina, quæ non minus potest mutuum corporum dominium transferre in conjuges, per suum decretum, vel præceptum, quam ipsimet conjuges per suum consensus; cum Deus majus dominium habeat in conjugum corpus, quam ipsimet.

19 Dices, Licet Deus possit tradere corpus femine viro, & corpus viri femine, per absolutum & supremum dominium quod habet in utrumque, id tamen deberet necessario fieri, scientibus & volentibus illis: Ergo implicat matrimonij vinculum esse, absque proprio conjugum consensu. Consequentia patet, Antecedens probatur. Nullum jus potest alicui acquiri, licet possit auferri, ipso invito; implicat enim aliquid esse meum, sine meo consensu: Ergo &c.

20 Respondeo, negando Antecedens, potest enim Deus dominium rei alicujus transferre in alium, sine ipsius domini consensu & noticia; si enim hoc præstare possunt jura humana, & Principes sæculares, ut constat ex l. 32. ff. de acquir. rerum dominio, ubi sic dicitur: *Etiā in viis nobis, per servos nostros acquiritur dominium*, à fortiori Deus qui plenum & absolutam habet potestatem in voluntates nostras, potest nobis conferre jus in aliquam rem, absque noticia & consensu nostro, subindeque tradere corpus femine viro, & corpus viri femine, ipsis nescientibus, & non consentientibus. Et quamvis non possent in eo casu conjuges accedere licite ad copulam, sine prævia noticia talis traditionis,

Tom. V.

A non tamen opus esset, ut actu expresso illam acceptarent, sed sufficeret, quod ei positive non dissentirent. Si vero positive dissentirent, peccarent quidem habendo copulam cum tali consensu, sed talis copula non esset fornicaria, quia non esset accessus ad non suam; neque corpus unius esset reverà alienum respectu alterius.

Objicies quartò contra secundam conclusionem: Idèò potest Deus aliquos vinculo matrimoniali conjungere, absque eorum consensu, quia habet dominium in corpus humanum: Sed Principes Ecclesiastici & sæculares habent dominium in corpora quorundam; eorum nimirum quos propter delicta possunt privare vitâ, & omnibus bonis: Ergo possunt, ipsis invitis, transferre in alios dominium corporis eorum per matrimonium.

B Respondeo negando paritatem: Disparitas est, quòd non idèò præcisè possit Deus, utendo sua potentia absoluta, facere vinculum matrimonij inter virum & feminam, absque eorum consensu, quia habet in sua potestate eorum corpora, sed quia habet insuper potestatem super earum animas & corda, & consequenter potest eorum quos cogeret ad matrimonium animos ita immutare, ut libenter remanerent in tali conjugio, & mutuam charitatem, ad finem matrimonij necessarium haberent; quod tamen nequeunt Principes Ecclesiastici, vel sæculares, ob rationem oppositam; quia nimirum habent quidem in sua potestate corpora, sed non animos & corda suorum subditorum.

C Objicies quintò: Respublica vel Princeps potest invitos cives cogere ad aliquos contractus ineundos, ut ad vendendum frumentum tempore necessitatis, vel ad seipsum in servitutem propter bonum Reipublicæ redigendos; & tamen illi etiam contractus requirunt ex natura sua consensum contrahentium, graviusque est vinculum servitutis, præsertim perpetuæ, quam vinculum matrimonij: Ergo & ad contrahendum matrimonium potest invitos cives Respublica cogere.

D Respondeo, concessio Antecedente, negando consequentiam & paritatem: Discrimen est, quòd in aliis contractibus sive fiant per voluntatem propriam, sive per voluntatem Reipublicæ, ad cujus etiam bonum universale ordinantur, semper sequitur idem effectus, & idem bonum universale Reipublicæ. At verò contractus matrimonij, si fiat contra voluntatem contrahentium, cogente Republica, non sequitur idem bonum & effectus: nempe mutua dilectio, mutuum obsequium inter conjuges, necessarium ad commodam proles educationem.

Objicies sextò: Urgente necessitate potest Summus Pontifex aliquem cogere ad acceptandum Episcopatum, in quo est matrimonium spirituale inter Episcopum, & Ecclesiam, ut docet Evaristus Epist. 2. de Episcopis ejectis, tomo 1. Conciliorum, his verbis: *Sacerdotes vice Christi legatione funguntur in Ecclesia; & sicut ei sua commissa est sponsa, id est Ecclesia, sic Episcopi funguntur Ecclesia, unicuique pro portione sua. Et sicut vir non debet negligere uxorem suam, sed diligere, & castè custodire, & amare, atque prudenter regere: sic Episcopus, & multo magis custodire, & amare, atque prudenter regere debet Ecclesiam. Et uxor, quæ sub manu est viri obedire debet viro suo, eumque diligere & amare, ita potius etiam Ecclesia Episcopo suo in omnibus obedire, eumque diligere & amare ut ant-*

A a a a

mam

man suam debet, quia illud fit carnaliter, istud spiri-
tualiter: Ergo à fortiori potest Summus Ponti-
fex, vel Princeps secularis, imponere præce-
ptum alicui ut contrahat matrimonium; pro-
pter aliquod maximum bonum Ecclesie, vel
Reipublice: Sed qui præcepto adigitur ad ma-
trimonium inendum, non sponte, sed coactè in
illud consentit: Ergo Princeps Ecclesiasticus, vel
secularis, potest invitò cogere ad matrimo-
nium inendum.

26 Respondeo, concessio Antecedente, & primâ
Consequentia, negando Minorem subsumptam;
præceptum enim non imponitur ut inviti & co-
acti matrimonium ineamt (tale enim præce-
ptum destrueret naturam matrimonij, quod ma-
ximè spontaneum & liberum esse debet) sed ut
inducantur ad matrimonium liberè & sponta-
neè contrahendum. Unde magnum est discrimen
inter hoc matrimonium, & illud quod solâ
Principis voluntate fieret; nam hoc fit sponta-
neò & libero conjugum consensu, & præceptum
solum est causa extrinseca impulsiva ad talem
consensum præstandum, qui dum præstatur, li-
berè & sponte præstatur: quod autem solâ Prin-
cipis Ecclesiastici, vel secularis auctoritate, ob-
luctante voluntate contrahentium fieret, non
esset spontaneum & liberum, cum nequeat li-
berum & spontaneum esse, quod solâ extrinsecâ
voluntate alterius fit.

27 Dices, Ecclesia videtur usâ fuisse hac potesta-
te, quando in cap. *Is qui fidem*, de sponsal. statuit
sponsalia transire in matrimonium, per copu-
lam, & cum cap. *Finali*, de conditionibus appo-
sitis, decrevit matrimonium sub conditione im-
possibili contractum, esse validum; nam qui con-
trahit sub conditione impossibili, non habet ani-
mum adhibendi consensum: Ergo Ecclesia habet
potestatem, validum faciendi matrimonium
absque consensu contrahentium.

Sed nego Consequentiam, Ecclesia enim in
illis casibus præsumit verum consensum fuisse
reipsâ datum; & in primo quidem conjuges ha-
buisset copulam affectu maritali; in secundo, pro
nihilò in negotio tam serio & tanti momenti,
habuisse conditionem de impossibili, contractui
matrimoniali adjectam; si tamen in illis casibus
revera nullus sit consensus, non est verum ma-
trimonium, sed præsumptum duntaxat, ut patet
ex cap. *Finali*, de sponsa duorum.

ARTICULUS II.

*Utrum consensus ad valorem matrimonij res-
quisitus, debeat esse verus, & verbus, aut
signo aliquo exteriori expressus?*

§. I.

Prima difficultas resolvitur

28 Dico primò, consensus ad validitatem matri-
monij requisitus, debet esse verus, unde ad
illius valorem consensus fictus non sufficit.

Hanc conclusionem probant aliqui ratione
generali, desumpta ex eo quod omnis contractus
humanus & civilis requiratur ad sui valorem ve-
rum consensum & non fictum; est enim (in-
quunt) contractus aliqua privata lex per quam
contrahentes sibi obligationem imponunt ad

aliquid præstandum; unde sicut repugnat totâ
obligationem ex lege, per quam legittimo
luntatem non habuit subditos obligandi, ita
contractum obligare, cui defuit verus con-
sensus, est enim (inquit Baldus) con-
sensus in contractu, sicut anima in corpore.

Verum hanc rationem non probant Vázquez,
Pontius, & alij, existimantes in multis con-
tractibus humanis, putâ in emptione, venditione,
permutatione, & aliis hujusmodi, non requiri
necessariò verum consensum, sed sufficere fi-
ctum, modo seria verba ex parte fidei contrahen-
tis interveniant: unde ut ab hac questione de
controversia abstrahamus, probatur conclusio
ratione speciali, petita ex natura contractus
matrimonialis; cum enim in matrimonio ha-
bitudo rei maximè propria, nempe proprii
corporis in ordine ad actum conjugalem, non
convenit contractum matrimoniale aliter fieri,
quàm propriâ cuiusque voluntate: et quod
alij contractus, quibus res extrinsecâ, & bonâ
tunc traduntur vel committantur, non requi-
rant verum consensum, sed fictus sufficit, ut
Vázquez, & Pontius existimant. Item, Mat-
rimonium est vinculum quoddam mutui atque
perpetui amoris, & animorum, corporumque
coniunctio, juxta illud Genes. 2. Propter hoc
derelinquet homo patrem suum, & matrem, & adheret
uxori suæ &c. Sed repugnat mutuum amorem
esse sine vero affectu atque consensu: Ergo &
matrimonium.

Ex his inferes, eum qui fidei contraxit matri-
monium, teneri, ex iustitia verè contrahere, &
fictum consensum in verum commutare; tum
quia contractus matrimonialis, cum consistat in
mutua corporis traditione & commutatione, ex
parte utriusque contrahentis, exigit verum con-
sensum; tum etiam, quia ille qui fidei contraxit,
communi & injuriâ gravem alteri parti inno-
vit, quam non potest aliter reparare, quàm con-
sensu ficto in verum mutato, illam accipiendo
in conjugem; non potest enim matrimonium si-
mulatum, publice & in facie Ecclesie contra-
ctum, dissolvere, allegando suam fidem, seu
fictum consensum; quia Ecclesia nec tenetur nec
debet illi fidem præstare, tum ne animam præbeat
plurima matrimonia valde contracta dissolven-
di, si facilis esset hujusmodi privatis probatio-
nibus admittendis; tum etiam, quia quâ faci-
litate deceptor mentitus est in ipso contractu ma-
trimonij celebrando, eâdem tenendus erit
mentiri in eo dissolvendo.

Sunt tamen aliqui casus, in quibus non tenen-
tur deceptor fictum consensum in verum com-
mutare, validumque efficere matrimonium.
Primò si deceptor signa deceptionis decessit, te-
que consensum fingere satis significaverit, nam
tunc altera pars non tam ab ista fide decepta,
quàm seipsam decepit; sibi que debet imputare
dammum quod sponte subijt. Secundo, si de-
ceptor ipse notabiliter a decepto sit deceptus, ut si
mulier finxit se virginem, nobilem, civem, &
hâc in uxorem non ducendam; tunc cum de-
ceptor unius, compensatur deceptione alterius.
Tertiò, si ex revalidatione matrimonij prævi-
deat pessimos exitus, & mala non parva proba-
biliter futura. Nisi forte damna & incommoda
ex ficto matrimonio oritura, præponderent in-
commodis & damnis ex matrimonio revalida-
to secuturis. Denique, si deceptor, & notabilis dan-
nali vitandi gratiâ consensum finxit, non re-
pugnat